

Rudolf Steiner

Cele patru
temperamente

Despre temperamentele omenești

Traducere de

Adriana Onofrei și Sorin R. Țigăreanu

CELE PATRU TEMPERAMENTE OMENEȘTI

Berlin, martie 1909

În toate domeniile vieții spirituale a omenirii s-a afirmat adesea părerea îndreptățită după care aici, în sânul vieții fizice, enigma cea mai mare o constituie omul însuși. Și putem spune că o mare parte a activității științifice, a reflecțiilor noastre, a gândirii noastre este consacrată dezlegării acestei enigme, cunoașterii esenței naturii umane. Atât științele naturii, cât și știința spirituală încearcă, din sensuri diferite, să dezlege marea enigmă cuprinsă în cuvântul „OM”. Cercetarea desfășurată de naturalist încearcă, în fapt, să-și atingă scopul final, alcătuind un tablou al diverselor procese și fenomene ale naturii, pentru a înțelege legile naturii. Știința

spirituală caută și cercetează izvoarele existenței pentru a înțelege, a dezlega misterul existenței și finalității ființei omenești. Dacă admitem fără nici o îndoială că, în general, cea mai mare enigmă pentru om este însuși omul, atunci vedem cum, în viață, această constatare poate fi aprofundată dacă ținem seama de ceea ce viețuiește fiecare dintre noi în momentul în care se întâlnește cu un alt om; în realitate, fiecare om este o enigmă pentru celalalt ca și pentru sine însuși, datorită naturii și esenței sale deosebite. De obicei, când se vorbește despre această enigmă se are în vedere omul în general, fără să se facă o deosebire între un individ și altul; și, desigur, apar o serie întreagă de probleme când vrem să cunoaștem esența ființei omenești în general. Astăzi însă nu ne vom ocupa de enigmele generale ale existenței, ci de enigma nu mai puțin importantă, cea pe care ne-o pune fiecare om atunci când îl întâlnim. Cât de infinit se deosebesc semenii noștri, în lăuntricul lor individual cel mai profund!

Când examinăm viața omenească, va trebui să fim atenți în mod deosebit la enigma pe care o constituie fiecare om în parte deoarece, în viața socială, raporturile noastre față de oameni trebuie

să depindă nu numai de înțelegerea noastră, ci și de sensibilitatea, de sentimentele cu care ne apropiem de omul care ne întâmpină zilnic și cu care avem mereu ceva de rezolvat. Cât de greu este să vedem limpede diferitele laturi ale oamenilor pe care îi întâlnim și câte lucruri nu depind în viață de această cunoaștere! Numai treptat ne putem apropia de dezlegarea enigmei omului, cu totul individuală, enigma pe care ne-o aduce fiecare om în parte, deoarece există un mare spațiu intermediar între natura omenească în general și natura particulară, diferită, a fiecărui om pe care îl întâlnim.

Știința spirituală sau antroposofia, cum ne-am obișnuit să o numim, va avea o misiune aparte în elucidarea acestei enigme individuale a ființei omenești. Ea nu se va limita să dezlege enigma umană în general; ea trebuie să fie o cunoaștere care să se reverse nemijlocit în viața noastră imediată, cotidiană, în toate impresiile și sentimentele noastre. Și fiindcă sentimentele și impresiile noastre capătă cea mai frumoasă dezvoltare în cadrul comportamentului față de semenii, și cunoașterea dobândită din știința spirituală își va arăta roadele în înțelegerea semenului nostru cu ajutorul acestei științe.

Când în viața noastră obișnuită ne întâlnim cu un om, atunci, în sensul științei spirituale, al antroposofiei, să nu uităm niciodată că ceea ce putem percepe exterior din om nu este decât o parte, una din părțile constitutive ale ființei omenești. Firește, o concepție materialistă ia drept om întreg ceea ce ne este dat de către această percepție exterioară și de înțelegerea inerentă acesteia. Știința spirituală însă ne arată că omul este o ființă foarte, foarte complicată. Și adesea, când ne adâncim în această structură complicată a ființei omenești, vom ajunge să vedem în adevărata lumină și omul singular, cu particularitățile sale. Știința spirituală ne îndreaptă atenția către sâmburele cel mai intim al ființei omului; ceea ce vedem din ea cu ochii și atingem cu mâinile nu este decât expresia cea mai exterioară, învelișul ei exterior. Și, prin faptul că am înțeles natura interioară spirituală a omului, putem nădăjdui să înțelegem și componentele sale exterioare.

Pe măsură ce înaintăm în această cercetare privitoare la om, constatăm că în imensul spațiu dintre ceea ce este natura generală omenească și ceea ce ne întâmpina cu totul diferit, particular, în

fiecare om, se cuprind multe trăsături comune unor grupe întregi de oameni. Printre aceste însușiri asemănătoare se numără și cele care vor constitui obiectul expunerii noastre de astăzi și pe care, în mod obișnuit, le numim temperamente.

E destul să rostim cuvântul temperament pentru a vedea că există tot atâtea enigme câți oameni sunt. În cadrul tipurilor fundamentale, al coloritului fundamental, avem o varietate și o diferențiere atât de pronunțată între oameni încât putem spune, fără să greșim, că enigma propriu-zisă a existenței se exprimă în dispozițiile fundamentale particulare ale ființei umane, în ceea ce se numește *temperament*. Acest colorit fundamental al omului începe să joace un rol de îndată ce enigmele intervin în mod nemijlocit în practica vieții curente. Atunci când avem în fața noastră un om, simțim cum ceva din această dispoziție fundamentală a sa vine către noi. Rămâne deci speranța că știința spirituală ne poate da datele necesare și în privința naturii temperamentelor. Și chiar dacă trebuie să admitem că temperamentele izvorăsc din ființa interioară, ele se exprimă totuși în ceea ce ne apare vizibil, în mod exterior, din om. Enigma umană nu poate fi